Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuuleminen 22.4.2025, vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Ed. Kallion kysymykset:

Ulkomaiset suuret toimijat, kuten Amazon ovat ostaneet Suomesta merkittäviä määriä tuulivoimaa ja tämä tulee todennäköisesti jatkumaan – onko arvioitu, miten tämä vaikuttaa muiden sähkönkäyttäjien mahdollisuuksiin saada tulevaisuudessa kohtuuhintaista sähköä sekä varmistua sen saannista ylipäätään (kuten pk-yritykset ja tavalliset kansalaiset)?

- Suomessa on eurooppalaisittain erinomaiset olosuhteet lisätä päästöttömän sähkön tuotantoa. Lyhyellä, muutaman vuoden aikavälillä ei ole näköpiirissä, että muiden sähkönkäyttäjien sähkön saanti olisi uhattuna siksi että ulkomaiset toimijat hankkivat Suomesta sähköä: Fingridin arvion mukaan Suomessa on ainakin 2 000–3 000 MW uusiutuvan energian hankkeita rakentamisvalmiina, jotka odottavat, että puhtaalle sähkölle löytyisi ostaja. Pidemmällä aikajänteellä tämä tuskin on lainkaan haaste: Suomessa on EK:n dataikkunan seurannan mukaan (https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/) vireillä tai rakenteilla yli 67 000MW maatuulivoimaa, yli 41 000MW merituulivoimaa ja yli 22 000MW aurinkovoimaa, mikä on monikymmenkertainen verrattuna Suomen nykyiseen sähkön tuotantokapasiteettiin. Näistä hankkeista kaikki eivät millään muotoa tule toteutumaan useista eri syistä, mutta voidaan turvallisesti todeta, että sähkön tuotantopotentiaali Suomessa on huomattavasti suurempi kuin nähtävissä oleva sähkön kysynnän kasvu.
- Suomessa ennemmin ongelma on, että energiaa käyttäviä investointeja on vireillä huomattavasti vähemmän kuin energian tuotantoinvestointeja. EK:n dataikkunassa 70 % investointihankkeista kohdistuu energian tuotantoon, vain 23 % energian käyttöön. Tämä osin heijastuu siihen, että sähkön keskihinta Suomessa oli Energiateollisuuden tilastojen mukaan vuonna 2024 Euroopan kolmanneksi alhaisin (https://energia.fi/tiedotteet/sahkon-vuosi-2024-paastot-vahenivat-25-hinta-palautui-normaalitasolle-sahkon-tuotannossa-uusia-ennatyksia/). Jotta Suomi saisi nykyistä paremmin valjastettua maamme energiantuotantopotentiaalin kansantalouden hyödyksi, olisi tärkeää erityisesti vauhdittaa energiaa käyttävien investointien toteutumista, ja esimerkiksi Amazonin päätös hankkia päästötöntä sähköä Suomesta mahdollistaa 700 miljoonan investoinnit Suomeen.

Elinkeinoelämän keskusliitolta tuli laaja itäisen Suomen ohjelma jo yli vuosi sitten – onko EK edelleen sitoutunut tämän ohjelman toteuttamiseen ja näkeekö se ylipäätään, että alueelle olisi tarvetta toteuttaa erityistoimenpiteitä teollisuuden osalta?

- EK on edelleen sitoutunut ohjelmassaan esittämien toimien edistämiseen. Kyse on toimenpiteistä, joilla alueen hankalasta sijainnista johtuvaa

takamatkaa verrattuna muihin suuralueisiin saataisiin kurottua edes hieman umpeen. Tällä on merkitystä myös maamme kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Nyt olisikin tärkeää, että maan hallituksen itäisen Suomen ohjelmassa esitettyjä toimia laitettaisiin pikaisesti liikkeelle. Tässä mielessä on lupaavaa, että hallitus on sanomalehti Karjalaisen uutisoinnin mukaan nimittämässä kauppaneuvos Harri Bromanin alueen erityisedustajan tehtävään koordinoimaan ja valvomaan ohjelman toteuttamista.

- EK on myös osana EU:n seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen (MFF) kohdistuvaa edunvalvontaa korostanut komissiolle tarvetta EU:n itäisten raja-alueiden kuten Itä-Suomen tuelle. Tukea pitäisi kohdistaa ennen kaikkea alueiden turvallisuuden, saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden parantamiseen. Tämä tukisi myös teollisuuden toimintaedellytyksiä. Tuen tulisi olla koheesiorahoituksesta erillistä. Vielä on epävarmaa, sisältääkö todennäköisesti heinäkuun alussa julkaistava MFF-ehdotus tällaista erillisrahoitusta, mutta EK:n viesteihin on komissiossa suhtauduttu myönteisesti.

Ed. Piisisen kysymykset:

Hiilinegatiiviseksi pääsemisen eteen on tehtävä työtä. Miten näette hiilinielun kasvattamisen ja sen pitkäaikaisen sidonnan sekä hiilidioksidin jatkojalostuksen huoltovarmuuden ja taloudellisen kannattavuuden osalta kaksi eri menetelmää: Ensinnäkin sen, että metsittäisimme kesannolla olevat peltomme ja muun joutomaan, jonne voisimme istuttaa puuta kasvamaan. Sieltä saisimme puurakentamiseen ja muun puutuoteteollisuuden tarpeisiin materiaalia, joka sitoo hiiltä pitkälle tulevaisuuteen. Teollisuus, työpaikat, tuottavuus, hiilen sidonnan pitkäaikaisuus, kustannus, tuottavuus?

Tai, tekniset hiilinielut, joilla siepataan hiilidioksidia talteen ilmasta, jäähdytetään se ja kompressoidaan se paineella pieneen tilaan? Laitteiden rakentamisen, tankkereiden rakentamisen, energian kulutuksen ja sitä kautta lisähiilidioksidin tuottamisen ja kuljettamisen Norjan merelle, jonne porattaisi 4 km syvyyteen kaivot, jonne hiilidioksidi säilötään jatkojalostusta varten, tai muuten loppusijoitetaan. Minkälaisena ja millä aikavälillä näette tällä tavoin hiilidioksidin jatkojalostuksen ja kerätyn määrän kääntyvän kannattavaksi liiketaloudelliseksi, teolliseksi toiminnaksi? Teollisuus, työpaikat, tuottavuus, hiilen sidonnan pitkäaikaisuus, kustannus, tuottavuus?

- Ilmastotavoitteiden saavuttamisessa niin Suomessa, Euroopassa kuin globaalistikin hiilidioksidin sidonta on keskeisen tärkeässä roolissa, ja Suomessa metsäisenä maana sen merkitys korostuu erityisesti. Tavoiteltava ja kansantaloutemme kannalta paras ratkaisu yhdistelee molempia elementtejä, luonnon nielujen vahvistamista ja teknologisten nielujen käyttöönottoa.
- Luonnon nielujen vahvistamiseen kysymyksessä mainittu metsittäminen on tärkeä keino hiilensidonnan kannalta, ja tukee myös biopohjaisten raaka-aineiden saatavuutta, talousvaikutuksia ja työpaikkoja arvoketjussa. Näistä EK:lla ei ole esittää tarkempia vaikutusarvioita, mutta Ilmastopaneeli on pitänyt tätä nieluvaikutukseltaan maltillisena keinona, ja voitaneen arvioida, että

positiiviset talousvaikutukset ovat myös rajalliset, sillä metsittäminen on kertaluonteista ja kohtalaisen matalan taloudellisen lisäarvon työtä. Ilmastopaneeli on päästöjen näkökulmasta pitänyt merkittävämpänä mm. metsäkadon hidastamista, turvemaapeltojen päästöihin ja hiilen sidontaan vaikuttamista sekä hiilen sidontaa edistävien viljelymenetelmien hyödyntämistä kivennäismaapelloilla (ks. Ilmastopaneelin ja ilmastopolitiikan ajankohtaiset teemat).

- Tekniset hiilinielut ovat kiinnostava potentiaalinen kasvualue Suomelle. Teknologiset ratkaisut hiilidioksidin talteenotoksi ovat olemassa, ja talteen otetulla hiilidioksidilla voidaan vedyn käytön kanssa tehdä erilaisia hiilivety-yhdisteitä, joilla voidaan syrjäyttää neitseellisten, fossiiliperäisten hiilivetyjen käyttöä ja siten saavuttaa merkittäviä päästövähennyksiä. On nähtävissä, että 2030-luvun kuluessa vetytaloudesta on kasvamassa uusi, merkittävä teollisuudenala Euroopassa, ja Suomella on siinä vedyn elektrolyysiin tarvittavan kilpailukykyisen puhtaan sähkön tuotannon ja hyvien biopohjaisen hiilidioksidin lähteiden takia merkittävä kilpailuetu. Tästä aukeaa Suomelle merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia, joita on arvioinut esim. VTT viime vuonna julkaistussa analyysissä: https://www.vttresearch.com/fi/uutiset-ja-tarinat/hiilidioksiditalous-merkittava-mahdollisuus-suomen-metsasektorille-ja.
- Suomelle talteenotetun hiilidioksidin varastointi pysyvästi on todennäköisesti vähemmän taloudellisesti houkuttelevaa, sillä Suomesta talteenotettu hiilidioksidi täytyisi viedä Norjaan tai Tanskaan rakennettaviin pysyväisvarastoihin, ja logistiikkakustannukset ovat merkittävät. Euroopassa hiilidioksidin talteenoton ja pysyväisvarastoinnin ennakoidaan kasvavan merkittäväksi liiketoiminnan alaksi, mutta siinä Suomella ei ole vastaavaa kilpailuetua kuin biopohjaisen hiilidioksidin hyödyntämisessä erilaisten hiilivetyjen valmistukseen.